

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20,—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.

TELEFON STEV. 552.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Odgovor 'Slovencu'.

Na naš vseskozi stvaren članek o laizaciji SLS, je odgovor »Slovenec« z belzeško, ki mu čisto gotovo ne dela časti. Pravi, da smo pisali samo tako, kakor »Jutro« in da so manjkali samo kanoni o latincih in »vatikanskih hlapcih«, pa bi se dal članek prav lahko uvrstiti med demokratske denunciacije proti oblastnemu klerikalizmu. In nato se spravi »Slovenec«: Kdaj je rekla SLS, da je verska stranka in da ji je cerkveni program prvo? Nadalje pravi »Slovenec«, da znajo katoličani ločiti politično življenje od verskega, oziroma cerkvega. Končno še spravi »Slovenec«, če nismo čitali Koroševega govora na protikorupcijskem shodu.

Odkrito rečenec: prav pošteno smo obstrmeli, ko smo čitali »Slovenec« odgovor. Najprej ta nesramnost, da se more katerikoli naš članek primerjati s kakim denuncianskim člankom. Od kje pravica, za tako predprnost.

In potem vprašanja »Slovenca«. Naj prelista svje stare številke in potem bo našel ne enkrat trditev, da je katolištvo tako združeno s slovenskim narodom, da je samo tisti pravi Slovenec kdor je katolik. Ne enkrat smo tudi že mi nastopili proti temu nazoru. Pa naj si prečita »Slovenec« uvednik g. Hohnjec: »Katolicizem in politika«, ki je bil objavljen dne 20. januarja v »Slovencu«. Ali ni tam jasno povedano, da so papeževe okrožnice svetle zvezde vednice tudi za vse zunanja in notranje politična vprašanja? Ali se v zvezi s tem ne obsojajo v tem članku vsi oni, ki se sramujejo imena »klerikalec«?

Vse to si lahko »Slovenec« črno na belem prečita na lastnem papirju in zato naj v bodoče ne stavi vprašanja, na katere je že sam davno odgovoril, ali pa osmeši samega sebe.

In Korošev govor na protikorupcijskem shodu! Res je, da je g. dr. Korošec na tem shodu pozdravil tudi pristaše drugih strank, toda še bolj je res, da SLS ni hotela slišati o tem, da bi na shodu sodelovalo kot rediteljice tudi druge stranke. Prav radi verjamemo, da ni na svetu stranke, ki bi se branila sprejemati od drugih strank volilcev, toda v tem je stvar, da se da volilcem tudi soddločilna beseda.

Slopo pa je »Slovenec« absolutno prezrl jedro naših izvajanj. Mi smo dejali, da nas splešne prilike v državi silijo, da se vsi Slovenci organiziramo v eni politični fronti. Te potrebe menda tudi »Slovenec« ne more tajiti. Nato smo delali, da se to more zgodi le na ta način, da se ali iz vseh slovenskih strank ustvari Narodni svet, ali pa se ena stranka povzpne do vsemarnedne stranke in združi pod svojim vodstvom vse ostale. Priznali smo dalje, da bi po svoji moči prišla kot taka stranka v poštev v prvi vrsti SLS, toda da bi se za ta slučaj morala laizirati. Ne da bi morala odstopiti od svojega verskega programa, temveč da bi morala izvajanje tega programa prepustiti kaki drugi skupini tako dolgo, dokler si Slovenci ne bi priborili v državi enega stališča, ki jim gre po njih gospodarski moči ter kulturni pomembnosti. Skratka: SLS bi mogla biti predvoditeljica Slovencev le kot vsemarnedna stranka in zato ne bi smel verski moment igrati nobene vloge.

Ali pa ohrani svoj današnji značaj in omogoči ustanovitev Narodnega sveta. Ni smo zahtevali od SLS nobene nemogoče stvari; temveč samo njen odločitev za Nar. svet ali za laizacijo stranke. Za eno ali za drugo se bo SLS morala odločiti, če hoče, da be njena politika jasna in premočrta. Če pa seveda misli, da se

Boj med pašičevci in radikalnim centrom postaja vedno ostrejši.

Beograd, 22. junija. Od vseh dogodkov zadnjih dni je bil najvažnejši sestanek med Božo Maksimovićem in Mišo Trifunovićem. Do tega sestanka je prišlo po razgovoru med Miloradom Vujičićem in Mišo Trifunovićem. Kakor zatrjujejo, je Trifunović po tem razgovoru končno prišel na to, da sodeluje na politični črti, ki jo je potegnil Božo Maksimović in ki je znana pod imenom politike centra radikalne stranke. Boj, ki ga vodi Božo Maksimović, se je začel v Beogradu in to gledé na bodoče občinske volitve. Razvijal se bo ta boj intenzivno v radikalnem klubu ali pa da se bo eventualna ločila. Borba se bo vedila tako, da bodo radikalni poslanci in uglednejši praviki stranke v notranjosti države prisiljeni jasno pokazati, ali so zato, da vztrajajo pri politiki g. Pašiča, ali pa da sprejemajo politično linijo, ki je znana kot politika načasnega sporazuma. Zbrati bi se imele vse cne stranke in vse cne politične osebe, ki so voljne, vztrajati pri tej politiki in sodelovati na njeni podlagi.

z vsem svojim centrom moral izvajati tako politiko, ki bo čimprej dovedla do čim tesnejšega približanja skupini Ljube Jovanovića. Izgleda, da se pri tem ne vpraša, ali bo skupina centra ostala v radikalni stranki oziroma v radikalnem klubu ali pa da se bo eventualna ločila. Borba se bo vedila tako, da bodo radikalni poslanci in uglednejši praviki stranke v notranjosti države prisiljeni jasno pokazati, ali so zato, da vztrajajo pri politiki g. Pašiča, ali pa da sprejemajo politično linijo, ki je znana kot politika načasnega sporazuma. Zbrati bi se imele vse cne stranke in vse cne politične osebe, ki so voljne, vztrajati pri tej politiki in sodelovati na njeni podlagi.

Delovanje dr. Ninčića

Beograd, 22. jun. Politična situacija je s povratkom dr. Ninčića v Beograd postala nekaj živahnejša. Dr. Ninčić se je takoj sestal s svojimi priatelji na posvetovanje. V svojem kabinetu je včeraj dalje časa konferiral z Božo Maksimovićem in dr. Srškićem. Dalje je dr. Ninčić včeraj sprejel člane albanske delegacije ter je z veseljem vzel na znanje odločitev albanske vlade o podpisu konvencij in trgovinske pogodbe z našo državo. Kakor smo izvedeli, bodo te konvencije danes podpisane tako po naših ko po albanskih delegatih.

Tako po svojem prihodu v Beograd je bil dr. Ninčić sprejet od kralja v avdienči. Dr. Ninčić je kralja najprej informiral o političnem položaju in sicer po instrukcijah, ki jih je dobil od svojih priateljev Božo Maksimovića in dr. Srškića. Nato pa je poročal kralju o delu sestanka Male antante na Bledu, o sklenjenih aranžmanih in o uspehu svojega potovanja v Ženevo in Pariz. Zatem je dr. Ninčić obvestil kralja o stanju v vladi in o njenih namerah glede na bodoče delo v skupščini. Dr. Ninčić je obljubil kralju, da se bodo z največjo pozornostjo in obzirnostjo reševale beografske in nettunske konvencije. Naglašal je, da se o vseh teh vprašanjih podrobno razpravlja na sejah ministrskega sveta. Ti predmeti se šele tedaj, ko se v vladi končnovljavno pro-

vede in se o njih sklepa, predlože v odborenje narodni skupščini.

Nato je dr. Ninčić dolgo časa konferiral s predsednikom narodne skupščine Markom Trifkovićem o vprašanju dela v narodni skupščini in o postavitvi beografskih in nettunske konvencij na dnevni red narodne skupščine. Izrazil se je načrnam predsedniku narodne skupščine, da bo na seji skupščine, na kateri se bo razpravljalo o konvencijah, držal o njih obširen ekspose.

Zatem se je dr. Ninčić posvetoval s svojim pomočnikom Jovanom Markovićem, ki mu je poročal o poslih v ministrstvu za časa ministrove odsotnosti.

Končno je dr. Ninčić sprejel diplomatske zastopnike v Beogradu, ki so se zanimali za delo Male antante na Bledu. Mala antanta je sklenila, da se bodo sprejeti sklepi začeli takoj izvajati, zlasti oni, ki se nanašajo na nedopustno delovanje Madjarske za restavracijo Habsburgovcev, kaker tudi tisti sklepi, ki se nanašajo na izpolnjevanje pogodb in konvencij s strani Bolgarije, kar se do danes še ni storilo. Tudi se bo začela proučevati možnost za sklenitev balkanskega pakta. Z naše strani povdarpajo v tem pogledu zopet, da bo do tega pakta prišlo samo tedaj, kadar bodo vse prizadete države izvršile obveznosti, ki jih imajo načrnam naši državi.

UZUNOVČEV POV RATEK V BEOGRAD

Beograd, 22. junija. Predsednik vlade Uzunović pride danes dopoldne iz Niša v Beograd. Uzunović je imel v Nišu več uspešnih konferenc z radikali. Pričakujejo, da bo z njegovim povratkom postala politična delavnost živahnejša in da se bo premaknila z mrtve točke.

DELO ANKETNEGA ODBORA PROTI KORUPCIJI.

Beograd, 22. junija. Anketski odbor za preiskovanje korupcije bo nadaljeval svoje delo 23. t. m. Delo se bo tudi potem takoj nadaljevalo na podlagi dokumentov, ki jih je odbor dobil od raznih oblastev. Zatrjujejo, da bo anketski odbor, ko zbore vse gradivo, deloval tudi v času, ko skupščina ne bo zborovala, da bi se tako preiskava preje končala.

je mogoče takim vprašanjem izogniti s polemiko kakršno je zagrejal »Slovenec«, potem mora svojo vedilno vlogo med slovenskim narodom zaigrati in prišlo bo prej ali pozneje do tvorbe, ki bo združila ves slovenski narod v boju za njegove pravice.

Nemškim knezom se premoženje ne zapleni.

Berlin, 22. jun. Predhodni uradni rezultati o ljudskem sklepu kažejo, da je od 39 milijonov upravičenih glasovalcev 14 in pol milijona umihvaljivih kip Šujzy glasovalo le 15 in pol milijona oseb, od teh pa 14 in pol milijona za «za»-a en milijon proti. Za brezcdskodninsko razlastitev nemških knezov je glasovalo torej le 36 odstotkov, potrebno bi pa bilo za to 50 odstotkov, da bi bilo glasovanje veljavno. Izgleda, da se bo morala vlada oprijeti svojega kompromisnega predloga. Kakor se je doznaло, glasovanje ni poteklo povsod čisto mirno. V spopadih v Leipzigu, v Halle in Magdeburgu je bilo celo nekaj mrtvih.

POINCARE POSTANE FINANČNI MINISTER, CAILLAUX NJEGOV POMOČNIK,

Pariz, 22. junija. Mandator Briand je imel včeraj ves dan razgovore z raznimi političnimi osebnostmi in voditelji strank. Najvažnejši so bili sestanki s Poincarem, ki bo zvečer dal končni odgovor. Zdi se, da ne bo nobene ovire za njegov vstop v vlado in sicer na mestu finančnega ministra, pri čemur bi imel za svojega pomočnika Caillauxa. Finančni problem bo glavna naloga nove vlade. — Briand je izjavil, da še vstraja pri svoji misli, osnovati kabinet republikanske koncentracije. Briand je zaprosil odbor strokovnjakov, naj čimprej izdela načrt za finančno sanacijo, ki bi ga megla vlada predložiti parlamentu.

BEOGRAJSKI PAŠIČEVCI TOŽIJO MAKSIMOVIĆA PRI PAŠIČU.

Beograd, 22. jun. Včeraj sta kot deležata beografskih radikalov edpotovala v Karlove Vary radikalna poslanca Ljuba Popović in Velja Popović, da v imenu radikalov mesta Beograda obvestita Pašiča o škedljivem delovanju Božo Maksimovića in prosita navodil za nadaljnje delo. Oni so prepričani, da Pašič nikdar ne bo devčil, da bi se v beografskem mestu organiziralo delo na tak način, kakor je to začel Božo Maksimović.

VELIKE IZPREMEMBE V PROMETNEM MINISTRSTVU.

Beograd, 22. jun. Prometni minister dr. Vasa Jovanović se je včeraj vrnil s svojega daljšega inšpekcijskoga potovanja. Minister je pregledoval delo na traširanju nove železniške proge Kragujevac — Milanovac — Kraljevo. Z izvršenimi deli je minister zadovoljen in bo o vsem v najkrajšem času podrobno poročal ministrskemu svetu.

Včeraj je dr. Vasa Jovanović predložil kralju velik ukaz, s katerimi se razmešča veliko število višjih uradnikov v prometni službi. Omeniti je, da sta s tem ukazom upokojena direktor subotiske in direktor zagrebške železniške direkcije. Osebe, ki pridejo na njih mesta, še niso znane. S tem ukazom je bilo hkrati reaktiviranih kakih 100 Hrvatov, ki so bili sveci čas v dobi »obznanek« edpuščeni iz državne službe.

NAMERAVAN ATENTAT NA ANGL. KRALJA?

London, 22. jun. Straža Buckinghamške palače je prijela neznanega človeka, ki je hotel vdreti v kraljevo sobo in sicer v času, ko je bil kralj odson.

BIVŠA KRALLICA OLGA.

Beograd, 22. jun. Včeraj je bilo glede na smrt grške kraljice matere Olge odrejeno v Beogradu 21-dnevno dvorno žalovanje.

Glosa k naši borbi.

Zadnji trije shodi, ki so se vršili v Ljubljani, Mariboru in Metliki jasno pričajo, da je postala Slovenija bojno polje, kjer se ima rešiti zgodovinsko vprašanje: kdo naj gospodari naši državi — kultura ali nekultura, kakšno lice naj dobi naša država, kakšen naj bo njen notranji ustroj in konec concev — ali naj bo naša država tvorba, spadajoča v davno minulest, ali moderna država kot sestavni del kulturnega sveta. Z drugimi sedam: v Slcvenili bo edločeno življensko vprašanje naše celotne države.

Sirske plasti našega naroda, vsi oni, ki so ostali v svoji notranosti nepokvarjeni, — vse te debro vedo, čutijo vso opasnost položaja, ko se vsepovsod tako široko-grudno ponuja kamenje mesta kruha, se odločno branijo pred tem duševnim okuženjem ter hrabro odbijajo vse te silne napade. Ta pripusta, a neizrekljivo odločna odpornost našega naroda, ki že žrtvuje svoje živo meso in svojo kri za svetotajstva svoje duše in rodne zemlje — vzbuja v nas vseh, ki smo še mladi po srcu — veliko zadoščenje in upanje v boljšo bodočnost. Ti ljudje so postali preiskusni kamen, ob katerem se loči pristno zlato od ničvredne potvorbe, so jezik, ki leči vino od zavrelice, so giganti, ki uravnavajo ekliptiko našega sveta.

To so bile besede Ljubljane. Tak je naš človek: samorač, vse de-

lavne dni vpognjen in sklenjen nad svojo grudo in nad svojim trdim življenskim poklicem, krepeč ju s sragami svojega obraza in terjač od njiju svoj vsakdanji kruh, — v dnevih počitka pa ves vzravan, čil, berben in gibek kot mlaj, z veselim pogledom navzgor, ne kot suženj navzgor, ampak kot pravi svobodnjak. Zato terja tudi od Boga, da mu blagovne njegovo delo in rodno grudo.

Ta naš človek prav dobro ve, kaj naj veruje duhovniku in kaj ne, a tudi dobro ve, kaj naj veruje naši gospodi, ki postavlja predenj Potemkinove vasi in uprizarja cirkuske in predpustne zabave — po Mariboru in Metliki. Ta naš človek dobro ve, da ne gre tu ne za klerikalizem in ne za na prednost, pač pa edino le za čisti človeški etos, za glas vesti, brez katerega ni življenga — ne posamezniku, ne državi.

Nič ne dvomimo in nič ne oklevamo: Naš človek, kakršen je, ne bo prodal svoje zemlje in ne svoje duše, pa naj mu potegnejo kožo s telesa. On je revolucionar po duhu, on je pravi svobodnjak na svoji svobodni zemlji.

Slovenija bo srečno dobjevala to svojo titansko borbo in dosegla venec zmage — kljub Maribrom in Metlikam. Tedaj bodo padle brane do gradu našega pravega ujedinjenja.

Zanimiv članek dr. Kukovca.

V zagrebškem »Jutarnjem listu« z dne 20. t. m. je objavil bivši minister g. dr. Vekoslav Kukovec tole pismo:

»Z ozirom na brzojavke, objavljeno v pondeljek dne 14. t. m. v Vašem cenzinem listu, v kateri poročate, da sem se sestal z g. Prepeluhom po seji njegove organizacije HSS v Mariboru (ne HSS, ampak SKS, op. ur.), kateri sestanek se je baje mnogo komentiral kot moj vstop v HSS, čast mi je poslati Vam zaradi pojasnila tele izjavo:

Iz popolnoma fizičnih razlogov zadnja tri leta nisem nastopal aktivno, toda kot redoljub pazljivo zasledujem dogodke in sem v zagrebškem »Obzoru« meseca oktobra p. l. zavzel odkrito stališče napram HSS in njenemu prehodu na pozitivno delo v parlamentu. Rekel sem, da moremo tudi mi slovenski demokrati ta pokret pozdraviti s stališča domovinskih interesov. Tako pa nisem razumel stvari jaz sam in edini med demokrati v Sloveniji, čeprav tega mnogi drugi zaradi ožjih strankarskih razlogov niso smeli in mogli javno povedati — cesar še danes ne smejo in ne morejo. Jaz nisem nikdar tajil ali prikrival svojega prepričanja in ga tudi ne bom. V omenjenem članku sem poohvalil članek nar. poslancega g. Pivka, ki ga je ta objavil v mariborskem »Taboru« 1. oktobra 1925., in v katerem je g. Pivko v nekem svojem svetlem trenotku izjavil, da se moramo vrnili nazaj k Slovanstvu iz dobe ilirizma. Tudi glavni direktor največjega demokratskega organa v državi — ljubljanskega »Jultra« — g. dr. Kramer ni mogel osebno nič ugovarjati mojemu stališču, čeprav ni smatral za vredno, da ponatisne imenovani moj članek, ki je takrat izšel v neutralnem »Obzoru«, pač pa mi je pisal pi-

sмо, v katerem pravi, da je treba počakati do konca leta 1925., češ da bo teren za Slovence takrat ugodnejši, na vsak način pa da je treba dosedanje napeto razmerje napram g. Radiču pologoma likvidirati. On, dr. Kramer, da si bo prizadel, da naši čescpsi v osebnem oziru ublaže ton napram g. Radiču, jaz pa da naj spoznam, da sem Hrvate prezgodaj pozdravil ter zato on tudi ni ponatisnil članka dr. Pivka.

Vem, da niti g. Pivko niti g. dr. Kramer ne bosta zadovoljna, da to pišem, toda jaz sem miren, ker ni zanja nobena sramota, da sta tako pisala — čeprav se prerekovanje g. dr. Kramerja ni popolnoma izpolnilo.

Mej slučajni razgovor z g. Prepeluhom dokazuje le, da postavljam domovinske interese nad interese vsake stranke in da enim vsako pozitivno dele. Ni treba, da zaradi tega prestopam ali h komu pristopam. Mislim, da je najslabše, če postane javno delovanje tvorišče posameznih klik in če se heče vsakega človeka z odličnimi koncepcijami pognati z batom s politične pozornice.

Meni je pisal pokojni idealni vodja celjskih Slovencev dr. Ivan Dečko pred 25 leti kot dijaku v Gradeu, ko sem se mu bil prijavil za javno delovanje: »Dramo mi je, da bomo z Vami dobili človeka, ki želi javno delati za svoje prepričanje.« Zato tudi jaz nisem nikdar nikogar odbijal ed pozitivnega dela v javnosti in tako je umljivo, da se interesiram tudi za delovanje g. Prepeluhu.

Zahvaljujem se ureduštvu za ljubeznost in ostajam s spoštovanjem

Dr. V. Kukovec.

Maribor, 17. junija 1926.

Novi čehoslovaški stanovanjski zakon.

Čehoslovaška vlada je predložila v sotočju parlamentu nov načrt stanovanjskega zakona. Bilo bi nad vse priporočljivo, da bi si ta zakonski načrt ogledali tudi naši vladni poslanci in da ne dobimo prvega novembra samo podaljšanje stanovanjskega zakona, temveč nov zakon, ki bo vsaj deloma odgovarjal potrebam prebivalstva.

Prva prednost novega čehoslovaškega stanovanjskega zakona je, da je v prvi vrsti naperjen proti stanovanjski bedi. Samo tak zakon pa ima tudi zmisel. Zato kaj več ko jasno je, da ne moremo nikdar priti do normalnih razmer, če ne bo vladna skrbela, da bo zadostno število stanovanj na razpolago. Dokler to ni doseženo, tako dolgo je tudi popolna prostost v stanovanjskih zadevah nemogoča in če vladna obljublja, da bo po enem ali treh letih vladala pri nas popolna stanovanjska prostost, pri tem pa vladna prav nič ne storiti za gradnjo novih hiš, potem je ta obljuba naravnost smešna. Treba najprej graditi in potem obljubljati, in te enostavne resnice so se na Čehoslovaškem zavedali, pri nas pa se je ne. Zato pa je

tudi naš stanovanjski zakon tako nezadosten.

Glavno načelo novega čehoslovaškega stanovanjskega zakona je, da je treba uvesti stanovanjsko prostost, s tem da se skrbi za zadostno število novih stanovanj. Popolna stanovanjska svoboda naj bo dosegena v sedmih letih.

Gradbena akcija pa naj se izvede na ta način, da se osnuje posebni stavbeni fond, iz katerega se bodo dajala posojila za novogradnje, jamčilo za najeta posojila in dajale podpore za amortizacijo posojil.

Stavbeni fond se bo pobiral od hišnih posestnikov vseh onih hiš, ki so bile zgrajene pred 13. novembrom 1916. in bo znašal prvo leto 50 odstotkov najemnine 1. 1914., potem pa vsako leto 50 odstotkov več, torej koncem 7. leta 350 odstotkov. Ta znesek pa lahko hišni posestnik prevoli na najemnika in ta zvansa najemnika ne bo obdavčena. Za hišnega posestnika pa ta najemnika ni izgubljena, temveč velja kot njegovo posojilo državi, ki ga mora povrniti najkasneje v 40 letih in ga obrestovati po 4 in pol odstotka.

Za upravc stavbnega fonda dobi finančno ministrstvo 2 odstotka dohodka, ves ostali denar pa se uporabi za gradnjo novih hiš. Dajala se bodo posojila v prvih treh letih v višini do 60 odstotkov vrednosti nove hiše, popreje pa samo v višini do 40%. Obrestna mera bo znašala 5 odstotkov in bo treba posojilo vrniti v 40 letih. Občine in splošno koristne institucije pa morejo dobiti denar tudi po nižjih obrestih.

Zadnje deloča novi zakon podrobno, kako bo polagoma izveden prehod k popolni svobodi stanovanj. V vse podrobnosti novega stanovanjskega načrta se seveda ne moremo spuščati. Zadostuje pa popolnoma če povdaramo njegovo glavno misel in če je v naši vladni količkaj dobre volje, potem bo uporabila čehoslovaški zakon in nas obvarovala pred suhim podaljšanjem sedanega stanovanjskega zakona, ki ima samo to dobroto, da nikogar ne zadovoljuje.

Besedilo zakona o ljudskem sklepu

Besedilo zakona, o katerem so v nedeljo odločili nemški volilci z ljudskim sklepom (Voksenthsied) se glasi sledeče:

Zakonski načrt o razglasitvi kneževskega premčenja.

Nemški narod je na ljudsko zahtevo (Volksbegehr) sklenil z ljudskim sklepom ta zakon:

Na temelju čl. 153 državne ustawe se določa:

Čl. 1. Celkupno premoženje knezov, ki so do državnega preobrata 1. 1918. vladali v kateri deželi Nemčije, ko tudi vse premoženje vladarskih hiš, njih rodbin in rodbinskih članov se zapleni brez edškodnine v blagor splečnosti.

Razlaščeno premoženje postane last dežele, v kateri je določena vladarska hiša do svoje odstavitev ali odstopa vladala.

Čl. 2. Razlaščeno premoženje se uporabi v korist:

- a) brezposelnih,
- b) vojnih invalidov in njih sirot,
- c) socialnih in malorentnikov,

č) revnih žrtev inflacije,

d) peljedelskih delavcev, malih načemnikov in malih kmetov s tem, da se jih naseli na razlaščenih posestvih.

Gradovi, hiše in druga poslopja se uporabijo za splošne socialne, kulturne in vzgojne namene, zlasti za ustanovitev okrevališč in oskrbovalnic za vojne invalide, vojne sirote, socialne in malorentnike ter za ustanovitev otroških domov in vzgojevališč.

Čl. 3. Vse odredbe — vključno hipoteke — ki so bile sklenjene z ozirom na po tem zakonu razlaščena posestva ali njih posamezne dele po 1. novembру 1. 1918. — potom sodbe, pogodb, dogovora ali na drug način, so neveljavne.

Čl. 4. Izvršilna dolčila k temu zakonu se dolčijo z državnim zakonom, ki mora biti razglašen tekom treh mesecev po uradni ugotovitvi glasovalnega rezultata. Ta zakon mora zlasti vsebovati podrobna poročila glede izvedbe čl. 2. tega zakona o uporabi različnih premoženj knezov s strani dežel.

Politične vesti.

= Razkol med Beograjskimi radikalci. Čeprav vlada v politiki popolna stagnacija, se vendar jasno začrtava borba med obema radikalnima kluboma: med krlom Krste Miletija in krlom Božeta Maksimovića. Ta boj je zanimiv a tudi težak. Središče enega tabora je v ministrstvu notranjih zadev, drugega pa v beograjski občini. Včerajšnje zborovanje na Vračaru je bilo izredno dobro posečeno. Bilo je tam okrog 2000 ljudi. Bobiću je bila izglasana zaupnica. Protestiral se je proti oružniškemu postopanju Božeta Maksimovića. Od včeraj dalje začenjajo meščani sami sklicevati shode. Splošno vlada prepričanje, da bo borba med obema skupinama jako ostra.

= Neuspeh Pribičeviča v Sarajevem. Za nedeljo je bil oznanjen v Sarajevem shod Pribičeviča. Vlada je shod najprej prepovedala, nato ga pa dovolila. Udeležba na shodu je bila zelo slaba. Na shodu je bilo le 500–600 ljudi. Pribičevič je silno napadal vladu ter sporazum med radikalci in radičevci. Ta sporazum da koristi samo samostojnim demokratom. (Kaj ga torej napada? Op. ured.) Vlada da je gnezdo korupcije, partizanstva, verske nestrosti in fanatizma, s katerim se hujška množice. Po Pribičeviču je govoril general v pokolu Živanović. Med njegovim govorom je prišlo do manjšega pretepa, ker so mu nekateri kmetje ugovarjali. Shod je bil zato prekinjen. — Kasneje je imel Pribičevič ob prički otvoritev kluba SDS še en govor. Dal je med drugim, da bi bilo s palico treba načrtni praviti red v državi. Policijski uradnik Musa-

hadic je nato prepovedal Pribičeviču nadleževanje govora, ker ni prijavil nobenega novega shoda. Pribičevič je izjavil, da se tej prepovedi sicer podvrže, da pa bo proti njej protestiral.

= Italijanske razmere postajajo pod fašisti vedno lepo. V Uradnem listu »Gazzetta Ufficiale« je bil priobčen dekret, po katerem ima minister za javna dela pravico, da razpusti vse stavne drzuge in jim postavi komisarja, če so te zadruge sprejele od države kakršnoki subvencije in so kakršnem kolik na sprotnju s političnimi cilji vlade. Z drugimi besedami se pravi to. Delavske stavne drzuge pridejo pod upravo fašistov in socialistični delavci bodo vrženi iz stanovanj, ki so si jih s svojimi težko prihranjenimi soldi zgradili. Sploh so začeli fašisti veliko akcijo da se vržejo vse socialistični delavci na cesto. Tako je pozval fašistovski tajnik in ministri Regazzi in Molinelli hišne posestnike, da vržejo vse socialistične delavce s prvim julijem iz stanovanj. Deločijo bodo izvedli fašisti. Obenem je odredil ravnatelje delavcev zbornice v Molinelli, da smejo biti nastavljeni samo delavci, ki so člani fašistovskih sindikatov. Se bolj brezobjavno pa se odpuščajo nefašistovski uradniki in v Rimu se utemeljujejo ti odpusti s formulo »vseled nezadostnega nacionalizma. — Ni manjkalo dosti, pa bl pod vlado PP prišli tudi pri nas do istih razmer.

= Fašizem nese. »Voce repubblica« je bila zaplenjena, ker je objavila dohodke bivšega liberalca in sedaj obresa Salvatora Gattija. Mož ima sledče dohodke: Kot glavni ravnatelj državnega zavarovalnega zavoda 170.000 lir, kot član odbora sedmih drž. institucij 58.000 lir, kot poslanec 15.000 lir, kot član državnega sveta 40.000 lir, kot upravn. svetnik manjših družb 42.000 lir in končno kot član nadzorstva manjših družb še nekaj nad 10.000 lir, skupno torej 335.000 lir letno. Res, težko je biti fašist.

= Pred vladom Briand - Poincaré. Po neuspehu Herriota, da bi sestavil vlad s pomoko levicarjev, je prevzel Briand ponovno mandat za sestavo vlade, da to izvede s pomoko desničarjev. Stopil je v stik z nacionalnim blokom ter apeliral na njegov patriotsim, da z cizrom na padec franka pomaga pri saneciji francoskih finanč. Obenem je ponudil Poincareju v novi vladi finančno ministervsvo.

= Madjarska svoboda tiska. Ni sicer pri nas svoboda tiska prevelika, toda Madjari so že drugačni mojstri, da svobodo tiska z zakonom določijo, a jo praktično onemogočijo. Iz vojnih časov sem obstoj namreč še določba, da treba za nakup časopisega rotacijskega papirja posebno dovoljenje. Opozicionalni listom zato vladava navadno sploh ne da papirja in svoboda tiska je rešena — opozicija pa je brez lista. Opozicionalci so si zato pomagali z letaki. Grdu so naleteli. Bili so obtoženi vsled nedovoljene rabe rotacijskega papirja in političko obsojeni na 3 do 8 mesecov zapora. Razmere v političkem zaporu so tako teške, da je večina obsojencev prisiljena z gladovno stavko.

= Poljska vztraja na tem, da dobri stalno mesto v Svetu Zvezu narodov. Službeni list piše, da bo Zveza narodov resno ogrožena in da se bo Poljska proglašila za desinteresano, če bi bila samo Nemčija sprejeta v ne-spremenjeno Zvezo narodov in če bi bil brez sprememb sprejet načrt komisije za sestavo Zvezne narodov.

Zvišanje mezdni razredov v splošnem zavarovanju.

V delojemalskih vrstah se je ponovno podvadila potreba, da se mezdnih razredov v splošnem zavarovanju preurede, da ne bo gospodarsko občutne in bistvene razlike med dejanskim zaslužkom in zavarovalno mezdo in podporo. Občutnejša razlika se je pokazala posebno v najvišjem mezdnom razredu, kjer so se odmerjale dajatve in seveda tudi prispevki po najvišji zavarovani mezdi, ki je znašala dospelj Din 40 dnevno. Vselej tega je nujno porasla razlika med dejanskim zaslužkom in nakazanimi dajatvami.

Zato je ravnateljstvo osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu predlagalo ministru za socialno politiko, da se najvišja zavarovana mezda poviša in vsaj deloma prilagodi dejanskim razmeram. Minister za socialno politiko je z naredbo broj 380 od 9. aprila 1926, razglašeno v Uradnem listu ljubljanske in mariborske oblasti od 18. maja 1926, zvišal najvišjo zavarovano mezdo od Din 40 na Din 48 na ta način, da bodo odslej uvrščeni v XVII. mezdni razred le oni delojemalci, ki prejemajo dnevne mezle nad 40 dinarjev in največ 48, v novi XVIII. mezdni razred pa oni, ki zaslužijo več kot 48 Din dnevno in sicer znaša zavarovana mezda za ta razred Din 48.

Za delojemalce, spadajoče v novi 18. mezdni razred znaša dnevni prispevek:

za slučaj bolezni Din 2.88 (1.44 za delojemalca);

za delavsko zbornico Din 0.24 (0.24 za delojemalca);

za borzo dela Din 0.14 (0.07 za delojemalca).

Denarne dajatve po 18. mezdnu razredu pa znašajo:

dnevna hranarina Din 32;

dnevna porodnina Din 36;

dečja oprema Din 672;

pogrebniina Din 1440.

Naredba o ustanovitvi novega mezdnega razreda stopi s 1. julijem t. l. v veljavu. Ker se bodo torej od tega dneva dalje predpisovali prispevki tudi po tem mezdnu razredu, obenem pa odmerjale tudi dajatve, je v interesu prizadetih zavarovancev, da skrbe za pravočasno pravilno prijavo dejanskega zasluga.

Na gornje se pravočasno opozarjajo vsi zavarovanci, ki spadajo po citirani naredbi v 18. mezdni razred. Kdor bi se pa za pravilno

uvrstitev pravočasno ne zanimal, se pač ne bo smel pritoževati, če bo moral čakati na dajatve zato, ker bo moral urad šele ugovljati dejanski zasluge.

Prosvetna.

Repertuar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Opera:

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

- 22. junija torek: Večni mornar. Red A.
- 23. junija sreda: Figarova svatba. Red E.
- 24. junija četrtek zaprt.
- 25. junija petek: Glumači, Gianni Schicchi. Red C.
- Slavnostna predstava na čast udeležencev konгрesa trgovskih zbornic v Ljubljani.
- 26. junija sobota: Figarova svatba. Red F.
- Slavnostna predstava ob otvoritvi VI. ljubljanskega velesejma.
- 27. junija nedelja: Grofica Marica. Izven.
- 28. junija pondeljek: Boris Godunov. Red D.
- 29. junija torek: Netopir. Izven.

Klavirski in komorni večer gojenec kr. zagrebške muzičke akademije v Ljubljani.

Na povabilo Filharmonične družbe prirede v torek, 22. in v sredo 23. junija najboljši gojeni zagrebške muzičke akademije v Ljubljani dva komorna večera in sicer v torek dne 22. junija klavirski večer, kojega spored izvaja absolventka visoke šole profesorja Svetislava Stančića, gdrl. Dora Gučić. Spored je sestavljen iz samih klasičnih komadov in sicer Bach: Kromatična fantazija in fuga. Beethoven: Sonata op. 11. Bach: Italijanski koncert, Brahms: Händelcove varijacije op. 24 in Chopin: Sonata op. 58. V sredo zvečer pa se vrši komorni večer samospevi in violinškim točkam. Natančnejši spored komornega večera javimo v torek. Vstopna v dvorano znaša 5 Din, to je znesek za kupljeni spored, ki se dobri v Matični knjižarni. Vse krege, ki se zanimajo za napredek naših glasbeno vzgojnih zavodov, vabimo, da posetijo poleg javnih produkcij Glasbene Matice tudi ta dva večera zagrebške muzičke akademije v Ljubljani.

Sport.

Slavni francoski bekser Georges Carpentier je bil v Newyorku po točkah premagan od Amerikanca Longhrama. Match je bil dočlen na 10 rund.

Diener — nemški bokserski mojster. Boj za nemško mojstrstvo in težki teži med Samson Körnerjem in Franc Dienerjem se je izvojeval prošli petek v Berlinu pred velikansko množico gledalcev in končal z zmago Dienerja ki je bil proklamiran zmagovalcem po 15. rundi. Ta je bil najljutješji in najtežji, kar se jih je kdaj vršilo v Berlinu.

Dobičekanesna naležitev denarja. Poleg ameriške mojstrovine plavalka mis Ederle, ki se že trenira pri rtiču Griz Nez za preplavitev Kanala, je prispevala igram tekom Amerikana, mis Cannon, ki se tudi pripravlja, da preplava slavno morsko ožino. Zanimivo je, da hočejo špekulativni krog izbrati to priliko in ponujati vsakemu, ki zaupa svojo srečo eni ali drugi plavalki, v slučaju uspeha desetkratni znesek vplačane vso.

1 milijon frankov vstopnine. Francoska mednarodna teniška mojstrstva so končana ter so podala lepo bilanco. Nič manj kot 35 tiseč gledalcev je prisostvovalo igram tekom 14 dnevnega turnirja, ki so plačali na vstopnini 1 milijon frankov. Cochet, ki je tako neprisakovano zmagal, ni Parizomu prav nič simpatičen, ker je rojen v provinci pri Lyonu in je začel svojo kariero kot deček, ki je igralcem pobiral žoge.

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA

pondeljek, 21. junija 1926.

Vrednote: Merkantilna banka, Kočevje, den. 100, bl. 102, zaklj. 102; — Blago: Tramji po noti kupca, fvo vag. nakl. post., 2 vag., den. 220, bl. 220, zaklj. 220; bukovka drva, suha, fvo vag. nakl. post., 1 vag., den. 17.50, bl. 17.50, zaklj. 17.50; hrastovi necrnbrijeni plohi, 90 mm debeli, od 22 cm širine naprej, od 2.15 do 2.50 metra ozir. tozadevne dvojne dolžine, fvo vag. meja, 4 vag., den. 1050, bl. 1100, zaklj. 1050.

Zagreb, dne 21. jun. Devize: Newyork ček 56.38—56.68, London izpl. 275.04—276.24, ček 275.03—276.83, Praga izpl. 167.35—168.35, ček 167.31—168.31, Curih izpl. 1094.54—1098.54, Milan izpl. 203.04—204.24, Dunaj izpl. 798.25—802.25, ček 798.14—802.14, Berlin izpl. 1346—1350, Budapešta 0.0792—0.0796.

Curih, dne 21. jun. Beograd 9.125, Newyork 516.20, London 25.14, Pariz 14.82, Praga 15.31,

Jack London:

Morski vrag.

Ta kratki opis pove vse, kakšen je bil otok Endeavour (izg. indévr). Bil je vlažen in raznočen, kjer ni bil skalovit, izpostavljen viharjem in bičan po morju in po ozračju je neprestano drhtelo tulenie dvesto tisoč morskih psov; bil je kaj žalostno in bedno bivališče. Maud, ki me je bila pripravila na razočaranje in je bila ves dan živahna in dobre volje, se je zrušila, ko sva v najinem malem zalivu zopet stopila na suho. Pogumno se je trudila, da bi prikrila svoje duševno stanje pred memoj; ko pa sem netil ogenj, je dušila ihtjenje med odejami pod šotorom iz jadra.

Sedaj je bila na meni vrsta, da sem se delal veseloga; to vlogo sem igrал po najboljši moči in s tolikim uspehom, da sem si privabil smeh v oči in petje na ustnice. Vedno mi je nameč zapela, predno je odšla počivat. To pot sem jo bil prvikrat slišal peti; ležal sem ob ognju in zamaknjen poslušal; v vsem kar je storila, je bila prava umetnica in njen glas, dasi ne močan, je bil čudovito prijeten in izrazit.

Spal sem še vedno v čolnu; tisto noč sem dolgo ležal bdeč, zrl v zvezde in razmišljal o položaju. Te vrste odgovornosti je bila zame nekaj novega. Wolf Larsen je imel docela prav. Stal sem bil na nogah svojega očeta. Moji odvetniki in zastopniki so oskrbovali moj denar za mene. Jaz sploh nisem poznal nobene odgovornosti. Na ladji pa sem se bil naučil biti

odgovoren sam zase. Sedaj pa sem se zavedel, prvikrat v svojem življenju, da sem bil odgovoren še za drugo osebo. In ta odgovornost je bila najsilnejša, kajti ta oseba je bila zame edina ženska na svetu.

Trideseto poglavje.

Dva tedna sva se trudila z gradnjo koče. Maud je po vsej sili hotela pomagati in zjokal bi se nad njenimi opraskanimi in krvavečimi rokami. In vendar sem bil zavoljil tega ponosen nanjo. Nekaj herojskega je bilo na tej gosposko vzgojeni ženski, ki je prenašala strašne najine težave in s svojo majhno močjo opravljala delo, ki bi bilo težko za kmetsko žensko. Prinesla mi je mnogo velikih kamnov, s katerimi sem gradil zid koče, in je imela gluha ušesa za vse moje prošnje, ko sem jo prosil, naj pusti težko delo, ki ni za njo. Izgovorila pa si je srednjo pot in prevzela lažje delo; kuhalja je in nabirala naplavljen les in mahovje za zimo.

Zidovje koče je hitro rastlo in vse je šlo gladko, samo streha mi je delala preglavico. Kaj so nama korigile štiri steme? Res, imela sva nekaj odvišnih vesel. Ta bi lahko služila kot tramovi. Ampak s čim naj jih pokrijem? Mahovje ne bi zadoščalo. Trava je bila neprimerena. Jadro sva potrebovala za čoln, jadrovina pa je že začela prepričati vodo.

Winters je porabil kožo mrožev za streho svoje koče, sem dejal.

Saj je dosti morskih psov, je dejala ona.

Drugi dan sva pričela z lovom. Streljati nisem znal;

začel sem se učiti. Ko pa sem porabil kakih trideset na bojev za tri morske pse, sem se zavedel, da bi potrošil vse streljivo, preden bi si pridobil potrebno znanje in spretnost. Osem nabojev sem bil porabil, da sem zanetil ogenj, preden mi je prišlo na misel, da ohram žerjavico s pomočjo mokrega maha. V zaboju sem imel komaj še sto nabojev.

»Z gorjačo moravo gobijati morske pse,« sem izjavil, ko sem prišel do menjenega spoznanja. Slišal sem lovece praviti, da jih tako ubijajo.«

Tako zdaleč živali so,« je ugovarjal. »Niti misliti ne morem, da bi bilo mogoče kaj takega storiti. Upravdivje je tako ravnanje, tako različno od streljanja.«

Streho morava imeti,« sem rekel ostro. »Zima bo kmalu tu. Ali najino življenje ali njihovo. Nesreča je, da nimava obilico streljiva, vendar pa mislim, da trpe živali manj, če jih ubijem z gorjačo, kakor če jih ustrelim. Sicer jih bom pa jaz sam ubial.«

»To je ravno,« je rekla vneto in iznenada umolnila vsa zmedena.

»Seveda,« sem pričel, »ako rajši — — —

»Kaj pa naj jaz delam?« mi je segla v besedo.

»Gorivo boste nabirali in kuhalji,« sem odgovoril.

Zmajala je z glavo. »Prenevarno je, če bi sami poskusili.«

»Vem, vem,« je rekla, ko sem hotel ugovarjati.

Slabotna ženska sem, a vseeno se lahko prigodi, da vam moja šibka pomoč pomaga, da se rešite nevarnosti.«

Staroznana restavracija

„pri šestici“ (pri zeksarju)

na Dunajski cesti v Ljubljani

se priporoča cenj. občinstvu iz mesta
in dežele tudi

6 za čas velesejma 6

TISKARNA „MERKUR“

SIMON GREGORČEVA ULICA ŠTEV. 13.

TELEFON ŠTEV. 332

Se priporoča za vse v tiskarsko stroko spadajoča dela.

Izdajatelj in odgovorni urednik ALEKSANDER ŽELEZNICKAR. — Za tiskarno Merkur v Ljubljani Andrej Sever.

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 para, debelo tiskano
Din 1.—

Tri lepe poslovne sobe

v I. nadstropju odda z novembrom Pokozinski zavod za nameščence v jetju. — Ponudbe prosi na upravo lista pod Marljin.

Absolvent trga tečaja

išče službe kot praktikant pri kakem večjem podjetju. — Ponudbe prosi na upravo lista pod Marljin.

Celulozni les

mehka drva, plača najbolje Fructus, Ljubljana, Krekov trg 10.

Otomane

najfinje izdelave v damstu 700 Din, v blagu 800—1000 Din, modroc iz najfinje trave 250 Din in vsa tapetniška dela najoceneje Rud. Sever, Go-

sposetska cesta 6.

Poletna stanovanja

z opremo se dobe v gradišči v Višnji gori. Okoli gradu in v gozdu mirno in prijazno sprehajališče. Vpraša se pri oskrbištvu.

Stekleno

strečno opeko imajo stalno v zalogi Zdržene opekarne d. d. v Ljubljani.

Za v Prago

pripravila podpisana tvrdka vse

telovadne oblačilne potrebščine